

Delavnica »Nove oblike sodelovanja med javnimi zavodi, NVO, samozaposlenimi in zasebnim sektorjem«

Povzetek razprave in zapis predlogov

Datum delavnice: 19. 6. 2019

Lokacija: Ljubljana, Ministrstvo za kulturo

Število udeležencev: 52

1. Povzetek razprave

Udeleženci so uvodoma kot primere pozitivne vloge Ministrstva za kulturo (v nadaljevanju MK) v preteklosti navajali predvsem: obstoj samostojnega ministrstva za kulturo, vzpostavitev veselega dneva kulture, kulturni bazar, umetniške rezidence po svetu, rast sredstev, zakon o SFC in JAK, prepoznavanje potrebe in pomembnosti kritike, kulturno-umetniško vzgojo (medresorsko sodelovanje).

Osrednja tema delavnice so bile nove ali izboljšane oblike sodelovanja med različnimi deležniki (NVO, javnimi zavodi, zasebnim sektorjem in samozaposlenimi). Ena od skupin je razdelala predlog vzpostavitve **projektnih zadrug samozaposlenih**. Menili so, da bi tovrstne oblike povezovanja omogočale večji dostop do medsektorskih projektov. Vloga MK bi bila zagotoviti razpise, ki to omogočajo. Druga skupina je predlagala **implementacijo obveze, da mora minimalno 30 % programa javnih zavodov sestavljati program NVO oz. zavezujoč obseg delovanja javnih zavodov neposredno z oz. za NVO**. Tretja skupina je predlagala vzpostavitev **organa, ki skrbi za mednarodno promocijo projektov in programov**. Predlog je predvideval vzpostavitev agencije po vzoru SFC in JAK, oblikovanje načrta promocije na podlagi analize stanja ter participacijo NVO in samozaposlenih pri tem. Tako organ bi spodbujal in omogočal prisotnost avtorjev na mednarodnih kulturnih manifestacijah, mednarodnih koprodukcijah, evropskih projektih. Naslednja skupina je predlagala **sistemsko vzpodbujanje donatorstva v kulturi** (»Kultura je dobra naložba«). MK bi moralo vzpostaviti kriterije za donatorstvo v kulturi, zaščititi avtonomijo doniranca, ob tem ohraniti raven javnih sredstev, spodbujati mreženje. Cilj ukrepa bi bil dvig števila donacij s strani gospodarstva v kulturne vsebine, dvig sredstev, dvig prepoznavnosti in ugleda. Spet druga skupina je predlagala **projektno in interesno združevanje v javno zasebna partnerstva** (grozd oz. cluster). Ta pristop bi lahko reševal infrastrukturne težave, kadrovske težave, in sicer z delitvijo dela, omogočal bi skupno promocijo in produkcijo, optimizacijo stroškov. MK bi imelo vlogo iniciatorja, financerja, podpornika in ponudnika infrastrukture.

Poleg omenjenih, so bili dobro sprejeti še naslednji predlogi v zvezi s krepitvijo sodelovanja med deležniki, ki pa niso bili podrobneje razdelani: zvečanje pomena mrež z vidika decentralizacije kulture (gledališča, muzeji, galerije), okrepitev medresorskega sodelovanja, ureditev regijskih centrov kulture za povezovanje med nacionalno in lokalnimi ravni (ureditev financiranja lokalnih zavodov, ki presegajo lokalni pomen), smiselno združevanje javnih subjektov na posameznem vsebinskem področju (npr. filmsko področje), kulturni »matchmaking« sklad - financiranje posameznih disciplin, NVO in samozaposleni se vključujejo v programe javnih zavodov kot rezidenčni umetniki.

Poleg predlogov s področja sodelovanja, so udeleženci podali tudi številne druge predloge, med katerimi so bili najbolj pozitivno ovrednoteni naslednji: priprava zakona o ljubiteljski kulturi, izboljšanje avtorske zakonodaje (npr. ne pod MGRT ampak pod MK + inštitucionalni nadzor), poenotenje sistema in povečanje odzivnosti registra kulturne dediščine, davčna stimulacija donatorjem in sponzorjem v kulturi, financiranje kulture iz loterijskih skladov (igre na srečo), državni inštitut za analize stanja v kulturi, ustanovitev nedotakljivega kulturnega sklada, vzpostavitev skupnih depojev, opredelitev kulturnih programov širšega pomena za katere se dodeli recimo 10 letna koncesija, širši dostop do javne kulturne infrastrukture z realno ovrednotenimi materialnimi stroški in javno objavljenimi ceniki.

Področju izboljšav, ki jih omogočajo nove tehnologije, je bilo na tej delavnici namenjena samo ena naloga, ki sta jo izpolnjevali dve skupini. Ti sta predlagali uvedbo elektronskih razpisov (brez papirja), VOD platformo za AV dela, celovit pristop k dostopnosti in digitalizaciji kulturne dediščine, digitalizacijo kulturne dediščine (npr. filmske, premične, nesnovne), platformo za promocijo aktualnih kulturnih dogodkov v povezavi s socialnimi omrežji za izpostavitve več kulturnih vsebin (narekovanih s strani stroke).

2. Zapis predlogov

Delavnico so sestavljale 3 aktivnosti:

- Pozitivna vloga MK v preteklosti
- Ustvarjanje zamisli za izboljšavo / ukinitvev / uvedbo ukrepov
- Ustvarjanje zamisli za nove oblike sodelovanja med deležniki

Pozitivna vloga Ministrstva za kulturo v preteklosti

Za to aktivnost so udeleženci imeli na voljo podvprašanja:

Kateri projekti / aktivnosti iz preteklosti kažejo na pomemben prispevek ministrstva za kulturo za slovenski kulturni prostor? Kaj je omogočilo pomemben prispevek?

Navedite primere projektov / aktivnosti iz preteklosti, ko se je ministrstvo uspešno odzvalo na trende v okolju. Kaj je omogočilo uspešen odziv ministrstva?

Navedite primere projektov / aktivnosti iz preteklosti, ko je ministrstvo uspešno nagovorilo potrebe različnih deležnikov? Kaj je omogočilo uspešen odziv ministrstva?

Navedite primere projektov / aktivnosti iz preteklosti, ko je ministrstvo spodbudilo uspešno sodelovanje različnih organizacij in/ali posameznikov? Kaj je omogočilo uspešno sodelovanje?

Povzetek razmišljanj:

- Ta veseli dan kulture 3. decembra
- Kulturni bazar (sodelovanje MK in MIZŠ)
- Štipendije
- Umetniške rezidence po svetu
- Register kulturne dediščine
- Zakon o obveznem deležu javnih investicij v kulturo
- Večletno programsko financiranje NVO in JZ

- Predlogi: sistemsko financiranje kulturnih dobrin javnih zavodov in NVO
- Obstoje MK
- Rast sredstev
- Uveljavitev v mednarodnem prostoru (Dunaj, Berlin, Pariz, Bologna)
- Ustanovitev centra kreativnih industrij
- Zakon SFC in JAK
- Reševanje statusa Slovenske matice
- Dialoške skupine
- Prispevki MK
- Delovne štipendije
- Primož Kristan skrbnik glasbenega področja
- Skica in Sigic
- Prepoznavanje potrebe in pomembnosti kritike
- Enotna politika vstopnin; zastojkarstvo
- NPK kot akcijski načrt kot pogodba med MK in izvajalci – realni finančni okvir
- Muzej Idrija – Unescov seznam
- Film – sprejetje Zakona o SFC – stroka ima večino v svetu
- Muzeji Moderna galerija – ohrani koncept muzeja in pridobitev Muzeja sodobne umetnosti
- Skladatelji – štiriletno programsko financiranje
- Arhitekturna politika – Arhitektura za ljudi
- Posluš za nove programe
- Vpis Plečnika na seznam Unesca in prenova gradu Rajhenberg (oba primera dobre prakse so spodbudili ustrezno angažirani ljudje MK)
- Medresorske skupine (primer filmske vzgoje)
- Več sredstev
- Zakon o muzejih
- Zakon o ljubiteljski kulturi
- Izboljšanje avtorske zakonodaje
- Zakon o varstvu kulturne dediščine
- Kulturni evro
- Pomen mrež z vidika decentralizacije kulture (gledališča, muzeji, galerije)
- Financiranje in odpravljanje nesorazmerij
- Debirokratizacija
- Podpora infrastrukture s strani JZ za NVO
- Dvig prepoznavnosti kulture na nacionalnem in mednarodnem nivoju
- Promocija kulture v tujini
- Zavest in vrednotenje kulture na državni ravni
- Proaktivnost institucij z NVO
- Razpisi, ki bodo zagotavljali kontinuiran razvoj dejavnosti
- Sistemska umestitev in podpora delovanju krovnih zvez
- Zagotoviti primerno pozicijo MK v vladi
- Kulturno umetnostna vzgoja (medresorsko povezovanje)
- Financiranje spodbude za AV/film
- Projekti za promocijo kulture (dan odprtih vrat)

- Izboljšanje sistema komisij in dodeljevanja sredstev
- Boljša odzivnost in fleksibilnost MK
- Krajši postopki
- Večje medsektorsko sodelovanje

Ustvarjanje zamisli za izboljšavo / ukinitev / uvedbo ukrepov

Za to aktivnost so udeleženci imeli na voljo podvprašanja:

Katere ukrepe bi izboljšali / uvedli / ukinili, če bi imeli:

neomejeno podporo odločevalcev;

neomejeno količino sredstev;

neomejen dostop do katere koli prakse / znanja v tujini;

neomejen dostop do najsodobnejših tehnologij?

Povzetek razmišljanj:

- Elektronski razpisi brez papirja
- Digitalna promocija kulture – mednarodna
- Razvoj odprtokodnih in prosto dostopnih tehnologij za področje kulture
- Razvoj semantičnih tehnologij za dostopnost kulturnih vsebin – kompleksni brskalniki
- Podpora zelenim tehnologijam
- Platforma za AV dela
- Povezave kultura, izobraževanje, znanost
- Ohranitev portala FRAN
- Sprememba sistema izbire projektov/programov (odprava ZUP; prenova sistema komisij ...)
- Kulturo postaviti na vrh prioritete vsake vlade (predsednika vladajoče stranke je minister/ministrica za kulturo)
- Vzpostavitev 10-letnih koncesij za kakovostne projekte na področju kulture (z vmesnimi preverjanji doseganja kakovosti)
- Ureditev regijskih centrov kulture za povezovanje med nacionalnimi in lokalnimi ravni (ureditev financiranja lokalnih zavodov/organizacij, ki presegajo lokalni pomen)
- Smiselno združiti javne subjekte na posameznem vsebinskem področju (npr. filmsko področje)
- Vzpostavitev sodelovanja kultura-okolje-gospodarstvo-turizem in postaviti osebo, ki je odgovorna za sodelovanje in sistemsko financiranje
- Digitalizacija (z namenom promocije, popularizacije, ohranjanja, dostopnosti, decentralizacije) vseh zvrsti kulturne produkcije (film, likovna umetnost, gledališče, glasba, literatura, ples)
- Vzpostavitev virtualnega muzeja z vsemi kulturnimi vsebinami in največjimi dosežki, AV platforma, platforma za promocijo aktualnih kulturnih dogajanj v povezavi s socialnimi omrežji (na teh bi se moralo vzpostaviti več kvalitetnih kulturnih vsebin-narekovanih s strani stroke)
- Ureditev zakonodaje (posodobitev)

- Uporaba tehnologij za večjo dostopnost deprivilegiranih skupin
- Platforma za kroženje ljubiteljskih kulturnih produkcij na nacionalni ravni
- Dostopnost do javne infrastrukture in systemske podpore
- Vključevanje v večje produkcije
- Angažmaji in prihodki
- Reference in večja prepoznavnost
- Vzpostavitev ustrezne davčne politike
- Ureditev področja avtorskih pravic
- Celovit pristop k dostopnosti
- In digitalizaciji kulturne dediščine
- Krepitev pozicije in pomena slovenskega jezika skozi vsebino slovenskega kulturnega polja
- Krepitev identitete slovenskega jezika skozi povečano kulturno produkcijo
- Ustanovitev nedotakljivega kulturnega sklada (stalnost financiranja)
- Sistemski ukrepi: zakonodaja, standardi, normativi (Zakon o muzejih, kadri, štipendije)
- Infrastruktura (depoji, NUK 2, glasbene dvorane, teatri, razstavišča)
- Tehnološka posodobitev
- Digitalizacija (filmska, premična, nesnovna)
- Mednarodna prepoznavnost slovenske ustvarjalnosti
- Decentralizacija
- Izvajanje zastavljenih strategij
- Davčna stimulacija donatorjem in sponzorjem v kulturi
- Izgradnja zborovske vertikale (Estonija) – sistemizirano delovno mesto zborovodje v OŠ in SŠ
- Nična stopnja DDV za knjigo
- Znižanje davčnih stopenj za umetnine
- Financiranje kulture iz loterijskih skladov (igre na srečo)
- Brezplačna dostopnost do kulturnih dobrin (London)
- Razvoj kulturnega turizma
- Sistemski pristop ohranjanja in razvoja tradicijskih umetnosti
- Državni institut za analize stanja v kulturi
- Dvig zavesti o pomenu in vlogi kulture (po vzoru turistične organizacije, KUV)
- Debirokratizacija postopkov
- Reorganizacija MK – interdisciplinarnost
- Ugotoviti distinkcijo med trženjem in vrednotenjem umetnosti
- Kumulativna vrednost posameznih disciplin
- Distinkcija med profesionalno in ljubiteljsko umetnostjo
- Vrednotenje umetnosti na državni ravni
- Primerni honorarji in kriteriji za zastopanje slovenske kulture

Ustvarjanje zamisli za nove oblike sodelovanja med deležniki

Za to aktivnost so udeleženci imeli na voljo podvprašanja:

Kaj pridobijo javni zavodi s sodelovanjem z NVO, samozaposlenimi in zasebnim sektorjem?

Kaj pridobijo NVO s sodelovanjem z javnimi zavodi, samozaposlenimi in zasebnim sektorjem?

Kaj pridobijo samozaposleni s sodelovanjem z javnimi zavodi, NVO in zasebnim sektorjem?

Kaj pridobi zasebni sektor s sodelovanjem z javnimi zavodi, NVO in samozaposlenimi?

Katere nove oblike sodelovanja lahko ustvarite? Vsaka skupina navede 5 novih oblik. Katere so stične točke za sodelovanje med javnimi zavodi, NVO, samozaposlenimi in zasebnim sektorjem? Potem si izbere eno in jo podrobneje vizualizira: Kdo je vključen v ukrep? Kakšen je cilj ukrepa? Kako bomo vedeli, da smo uspešno uresničili ukrep? Kakšna je vloga MK? Kaj je drugače pri tem ukrepu? Na kakšen način poteka izvedba ukrepa (nariši proces)? Kako poteka sodelovanje? Kaj lahko gre narobe?

Povzetek razmišljanj:

- Naročnika – storitve (honorar, izpostavitve v javnem prostoru, reference, mreža, izkušnje) sodelovanje z redno zaposlenimi oz. prekarci
- Možnost biti izkoriščen kot prekarjat
- Storitve, ki jih zavodi ne morejo zagotoviti/izvesti sami (zakonsko mejno območje, visoki stroški (profit javnih zavodov na račun prekarcev)
- Strokovnost in raznolikost vsebin
- Boljša kakovost in boljši rezultati
- Širše občinstvo in večji odmev
- Prijave na širši nabor razpisov in projektov (likvidnost)
- Donatorska sredstva
- Win-win efekt pridobijo vsi: kulturni matchmaking sklad
- Davčne olajšave pri sponzorstvih
- Dostop do javne infrastrukture, promocija, razpoznavnost (skozi projekt NVO, JZ, SZK)
- Dvig nivoja družbene odgovornosti (simbioza med zaposlenimi)
- Kvalitetno delovno silo, strokovno in specializirano
- Sveže ideje in inovacije
- Kreativno in inovativno podjetništvo (poslovne priložnosti za trg tudi iz tujine v SLO)
- Javne ustanove: infrastruktura in oprema, podporne službe, večja vidnost/promocija/postprodukcija, publiko, programske obogatitve, finančna podpora, mednarodna promocija
- Samozaposleni: kreativnost, znanje, tvorijo jedro NVO
- Zasebne ustanove/sektor: finančna podpora, omogočanje dolgoročnega obstoja (meceni), vzpostavitev umetniških zbirk, mednarodna promocija
- Partnerstvo na razpisih
- Infrastruktura
- Promocija
- Povezovanje interesnih skupin
- Informacije in znanje
- Medresorsko povezovanje vsebin

- Operativna podpora

Projektna zadruga samozaposleni v kulturi:

- Plačevanje primerljivo z obliko/vrsto inštitucije (NVO, JZ, zasebniki)
- UTD
- Projektna zadruga samozaposlenih kot nova oblika sodelovanja z NVO, JZ in zasebniki
- Sodelovanje na podlagi strokovnih kriterijev (licenciranje posameznih disciplin)
- Vključevanje samozaposlenih v oblikovanje/načrtovanje programov (NVO, JZ, zasebniki)
- Ne potrebujejo producenta/posrednika
- Cilj: večji dostop do medsektorskih projektov, boljša komunikacija, več dela
- Proces: razpis, sestava-delo skupine, MK prilagodi razpise
- Minusi: šibki člen, odgovornost, interesne skupine

Sodelovanje JZ in NVO:

- Sistemsko umeščanje predstavnikov NVO v svet zavodov
- Zavezujoč obseg delovanja javnih zavodov neposredno z/za NVO/zakonska zahteva
- Enakost NVO v razpisnih pogojih, vključuje lokalne skupnosti in MK
- Dostop do javne kulturne infrastrukture z realno ovrednotenimi materialnimi stroški in javno objavljenimi ceniki
- Implementacija obveze, da mora min. 30 % programa javnih zavodov sestavljati program NVO
- Organ, ki skrbi za mednarodno promocijo projektov in programov
- NVO in samozaposleni se vključujejo v programiranje JZ kot rezidenčni umetniki
- Cilj: sistemsko sodelovanje med javnim sektorjem in NVO
- Pridobimo: urejenost procesov sodelovanja in boljše vsebine
- NPK-ZUIK- programski in projektni razpisi
- Pridobitve javnih zavodov: dostop do infrastrukture, pomemben vpliv sodelovanja vseh strani, uresničevanje novih idej
- NVO: bogatenje vsebin, programa, nove metode dela – primerjave, zunanji sodelavci kot svež veter, uveljavitev novih praks, novih trendov, javno-civilno partnerstvo
- Samozaposleni: delo izven obstoječega okvirja, kritično ogledalo, gonilo kulturnega napredka, načrtno planiranje, prepoznavanje družbeno koristnih trendov
- Zasebni sektor: javno-zasebno partnerstvo, nove izkušnje, interesno sodelovanje, donatorstvo, večja prepoznavnost
- Vloga MK prepoznavanje: trendov, financiranje, vrednotenje, razpisi posodabljanje
- Narobe: parcialni interesi, projektne zaposlitve

Sistemsko vzpodbujanje donatorstva v kulturi (SVDK):

- Kultura je dobra naložba!
- Mednarodna promocija: vključeni MK, JZ, NVO, samozaposleni, zasebniki
- Premajhna mednarodna vidnost, kadrovska podhranjenost NVO in samozaposlenih
- Povečati vidnost, prepoznavnost, mobilnost, mednarodnega sodelovanja, afirmacija umetnikov

- Prisotnost avtorjev na mednarodnih kulturnih manifestacijah, mednarodne koprodukcije, evropski projekti
- Po vzoru SFC in JAK se omogoči skupno mesto za mednarodno promocijo
- Vzpostavitev agencije, načrt promocije-analiza stanja(participacija NVO in samozaposlenih)
- Vključeni v naložbo so gospodarske družbe, javni zavodi, NVO
- Težave: nezavedanje gospodarskih družb o potencialu donacij v kulturi
- Cilj: dvig števila donacij, dvig sredstev za delovanje kulturnega sektorja, dvig prepoznavnosti in ugleda
- Merila za preverjanje uspeha ukrepa: sprejem ustrezne zakonodaje, povečanje donacij
- Novost: sistematičnost in usmerjenost specifično v kulturo
- Vloga MK: vzpostaviti kriterije, zaščititi avtonomijo doniranca, ohraniti raven javnih sredstev, mreženje

Projektno in interesno združevanje v javno – zasebna partnerstva (Grozd – Cluster)

- Vključeni: odločevalci (država, MK, EU), JZ, NVO, samozaposleni, zasebni sektor
- Cilji: zagotavljanje potreb, vzajemnost, optimizacija procesov in resursov
- Kaj je drugače: struktura, kreativno okolje
- Kazalci uspešnosti: delovna mesta, podjetništvo, skupni projekti
- Rešitve težav: infrastruktura, kadrovska delitev dela, skupna promocija in produkcija, optimizacija stroškov
- Vloga MK: iniciator, financer, podpornik, ponudi infrastrukturo
- Kaj gre lahko narobe: konflikt interesov, nezrelost, nestabilnost financiranja